

Sygn. akt III RC 167/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2018 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu III Wydział Rodzinny i Nieletnich w składzie:

Przewodniczący SSR Kamilla Piórkowska

Protokolant st. sekr. sądowy Monika Kalinowska

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2018 r. w Toruniu

sprawy z powództwa:

W. S.

przeciwko:

D. S.

o:

ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego

oraz

z powództwa wzajemnego

D. S.

przeciwko:

W. S.

o:

podwyższenie alimentów

I. oddała oba powództwa,

II. zasądza od Skarbu Państwa-kasy Sądu Rejonowego w Toruniu na rzecz adw. T. F. kwotę 1200 zł (tysiąc dwieście złotych) tytułem udzielonej pozwanej i powódce wzajemnej pomocy prawnej z urzędu,

III. nie obciąża pozwanej i powódki wzajemnej kosztami sądowymi w zakresie oddalonego powództwa,

IV. kosztami sądowymi obciąża powoda i pozwanego wzajemnego.

Sygn. akt III RC 167/18

UZASADNIENIE

W. S. w dniu 27 lutego 2018 r. wniósł pozew przeciwko D. S. domagając się ustalenia, że jego obowiązek alimentacyjny, określony wyrokiem Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 27.09.2011r. w sprawie III RC 436/11 na rzecz pozwanej D.

S. wygaśl z dniem 1 listopada 2017 r. Na wypadek nieuwzględnienia roszczenia głównego powód wniósł o obniżenie alimentów zasądzonych na rzecz pozwanej do kwoty po 100 zł miesięcznie, począwszy od 1 listopada 2017 r. oraz o zobowiązanie do cokwartalnego przedstawiania informacji o kontynuowaniu nauki oraz uzyskiwanych przez pozwaną dochodach.

W uzasadnieniu wskazano m.in., iż sytuacja finansowa powoda uległa dramatycznemu obniżeniu. Obecnie powód zarabia jedynie 38% swojego ówczesnego dochodu. W 2017 r. jego dochód wyniósł (...)zł. Obecnie jego zadłużenie dorównało jego rocznemu dochodowi. Miesięczny koszt utrzymania powoda wynosi 1.370 zł na co składa się zakup leków, żywności, ubrań, środków czystości i opłacenie alimentów. Dodatkowo powód musi opłacać koszty związane z utrzymaniem mieszkania jak: czynsz 706 zł miesięcznie, prąd ok. 215 zł co 2 miesiące, gaz 354 zł co 2 miesiące. Powód podał, że koszty utrzymania gospodarstwa domowego są tak duże, że na utrzymanie nie wystarczają również zarobki żony powoda T. S. w wysokości (...)zł miesięcznie. Dodatkowo stan zdrowia powoda uległ pogorszeniu. Silne migreny wyłączają go z życia oraz pracy na wiele godzin a w skrajnych przypadkach nawet dni. Ostatnio doszły silne dolegliwości kręgosłupa a niedawne badanie wykazało postępującą osteoporozę i złamania kręgow. Powód wskazał również, że pozwana porzuciła studia na C. M. w B., podjęła pracę i fikcyjnie zapisała się do szkoły policealnej Ż. zaocznie na kierunek florystyka oraz dekorator wnętrz

Pozwana D. S. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa. Jednocześnie złożyła też pozew wzajemny domagając się podwyższenia alimentów zasądzonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 27 września 2011 r. do kwoty po 750 zł miesięcznie. W uzasadnieniu wskazała m.in., że jej miesięczny koszt utrzymania wynosi ok. 1.860 zł na co składają się: jedzenie 500 zł, środki chemiczne/higieniczne 100 zł, opłata za mieszkania 600 zł, prąd 100 zł, bilet miesięczny (...) 42 zł, leki przeciwalergiczne i przeciwbólne 80 zł, ubrania 60 zł, artykuły plastyczne do egzaminu na studia 100 zł, lekcje rysunku ok. 120 zł, opłaty za media 90 zł, kino 25 zł, wizyty u alergologa i okulisty ok. 50 zł. D. S. podkreśliła, że porzuciła studia na C. M. z uwagi na problemy finansowe. Nauka w szkole Ż. jest obecnie jedyną możliwością podnoszenia jej kwalifikacji bowiem nauka w trybie zaocznym pozwala jej na dorywcze zatrudnienie. W roku akademickim 2018/2019 pozwana zamierza podejść do egzaminu na dzienne studia wyższe na (...) w T. na kierunku (...).

W piśmie z dnia 27 kwietnia 2018 r. W. S. wniósł o oddalenie powództwa wzajemnego w całości.

Sąd ustalił, co następuje

D. S., ur. (...) w T., jest córką W. S. i K. S..

/dowód: odpis zupełny aktu urodzenia k. 61/

Po raz ostatni wysokość alimentów na rzecz D. S. została ustalona wyrokiem Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 27 września 2011 r., sygn. akt III RC 436/11, w wysokości po 550 zł miesięcznie.

/dowód: wyrok z dn. 27.09.2011 r. k. 99 akt III RC 346/11 SR w Toruniu/

W. S. miał wówczas (...) lata. W okresie od stycznia do maja 2011 r. podejmował prace na umowę o dzieło w charakterze kierownika produkcji w telewizji w P.. Jego dochód wynosił wówczas (...)zł miesięcznie. Od lipca 2012 r. podjął pracę w spółce (...) jako koordynator sprzedaży z wynagrodzeniem (...)zł netto miesięcznie. Dysponował wówczas oszczędnościami w wysokości (...)zł pochodzącymi ze sprzedaży mieszkania. Pozostawał w związku nieformalnym z T. T.. Mieszkał wraz z partnerką i jej dwójką dzieci w P. w wynajmowanym mieszkaniu, za które opłaty wynosiły: czynsz 500 zł, prąd 150 zł, gaz 200 zł. Był właścicielem samochodu S. (...) rocznik (...) r. Partnerka W. S. pracowała w (...) w P. na stanowisku koordynatora z wynagrodzeniem (...)zł netto miesięcznie. W. S. leczył się z powodu migren. Pozostawał pod opieką neurologa i gastrologa. Na leki wydawał 300 zł miesięcznie. Spłacał kredyt zaciągnięty w wysokości 5.000 zł w ratach po 250 zł miesięcznie.

D. S. miała wówczas (...) lat i była uczennicą (...) klasy gimnazjum. Chodziła na zajęcia tańca, których koszt wynosił 100 zł miesięcznie oraz na jazdę konną za 100 zł miesięcznie. Nosiła okulary. Koszt nowej pary okularów wynosił 450 zł. Miała stwierdzoną alergię. Koszt leków wynosił 100 zł miesięcznie. Mieszkała wraz z matką, która pracowała jako nauczyciel a jej wynagrodzenie wynosiło 3.306-3.782 zł netto miesięcznie. D. S. mieszkała wraz z matką w mieszkaniu, za który opłaty wynosiły: rata kredytu hipotecznego 520-550 zł, czynsz 300 zł, prąd 60 zł, internet i telewizja 79 zł. Koszt jej utrzymania jej matka oceniała wówczas na kwotę 1.989 zł miesięcznie.

/dowód: akta III RC 346/11 SR w Toruniu/

W. S. ma obecnie (...) lat. Od 2 stycznia 2012 r. prowadzi własną działalność gospodarczą w zakresie fotografii i budowy stron internetowych. W 2012 r. osiągnął przychód w wysokości (...)zł, w 2013 r. – (...)zł, w 2014 r. – (...)zł, w 2015 r. – (...)zł, w 2016 r. – (...)zł zaś w 2017 r. – (...)zł.

W marcu 2018 r. jego przychód wyniósł (...)zł.

W. S. okresami zawiesza prowadzoną przez siebie działalność.

Nadal choruje na migreny. Zażywa leki przeciwbólowe. Miesięcznie na leki wydaje 300 zł. Ma zdiagnozowaną osteoporozę.

Nie ubiegał się o uzyskanie stopnia niepełnosprawności.

Z wizyt lekarskich korzysta wyłącznie w ramach NFZ w okresach gdy nie ma zawieszonyj działalności gospodarczej.

W. S. nadal jest właścicielem samochodu S. (...) rocznik (...).

Ma zadłużenie na karcie kredytowej w wysokości ok. 10.000 zł.

W 2012 r. zawarł związek małżeński z T. T.. Wraz z żoną prowadzi obecnie wspólne gospodarstwo.

Żona powoda-pozwanego wzajemnego zatrudniona jest w (...) w P. na stanowisku starszego specjalisty z wynagrodzeniem ok. (...)zł netto miesięcznie.

Mieszkają wspólnie w mieszkaniu komunalnym, za które opłaty wynoszą: czynsz 730 zł miesięcznie, prąd 300 zł co 2 miesiące, gaz ok. 350 zł co 2 miesiące.

W styczniu 2018 r. wraz z żoną mieli zaległość z tytułu niepłacenia czynszu w wysokości 1.271,35 zł, w tym 268,63 zł odsetek.

Oprócz D. S. powód-pozwany wzajemny nie ma innych dzieci na utrzymaniu.

/dowód: zawiadomienie o wysokości opłat k. 13, 276

faktury k. 14-17, 185-189, 356

zeznania PIT W. S. k. 31-51, 321-338

informacja o zaległości w opłatach k. 55

dokumentacja medyczna k. 56, 173-179, 262-268

wyciąg z konta k. 57-58

zaświadczenie o zarobkach T. S. k. 59

zestawienie przychodów k 164-165

informacja o pobranej zaliczce na podatek dochodowy k. 162-163, 311-312, 359-360

wnioski o zmianę wpisu w (...) k. 228-233

potwierdzenie przelewu k 234

zeznania świadka A. J. k. 315-315v.

zeznania świadka T. S. k. 315v.-316v.

przesłuchanie W. S. k. 375v.-376/

D. S. ma obecnie (...) lat.

W 2017 r. ukończyła naukę w (...) Liceum Ogólnokształcącym w T. i wyjechała do B., gdzie podjęła naukę na C. M. na kierunku pielęgniarstwo. Wynajmowała wówczas pokój z kuchnią za 700 zł miesięcznie.

Z nauki zrezygnowała po około miesiącu ponieważ uznała, że nie jest to „coś”, co chce robić w życiu. Po powrocie do T. zamieszkała wraz z koleżanką w wynajmowanym mieszkaniu, za które opłata wynosiła 600 zł miesięcznie. Zapisła się do Centrum (...) i (...) na kierunek „florystyka”. Zajęcia odbywały się co 2 tygodnie w weekendy. Nauka była bezpłatna. Początkowo zapisała się jeszcze na kierunek „dekorator wnętrz” jednak z uwagi na opłatę 100 zł miesięcznie, po miesiącu zrezygnowała z tego kierunku.

Od listopada pracowała na umowę zlecenia zajmując się obsługą sklepu internetowego (...). Pracowała przez ok. 1,5 miesiąca i zarobiła ok. (...)zł. Następnie znalazła pracę w pracowni konserwacji, gdzie pracowała do marca 2018 r. Zarobiła tam również ok. (...)zł.

Zrezygnowała z pracy aby przygotować teczkę prac, która była wymagana do przyjęcia na studia na kierunek (...). W tym celu w okresie od lutego do kwietnia 2018 r. korzystała z lekcji rysunku, których koszt wynosił 30 zł za godzinę.

Od 1 lipca 2018 r. zamieszkała z matką w mieszkaniu stanowiącym własność K. S.. Mieszkanie ma 33 m² i składa się z dwóch pokoi.

W wakacje dorabiała ponownie w pracowni konserwacji. Dostała (...)zł zaliczki. Z tytułu wykonania dzieła otrzymała jeszcze (...)zł.

Nadal ma alergie. Koszt leków wynosi ok 100 zł miesięcznie.

W okresie gdy D. S. wynajmowała mieszkanie, matka wspierała ją finansowo przekazując jej ok. 800 zł miesięcznie. Matka D. S. pracuje jako nauczyciel. Nie ma innych dzieci na utrzymaniu.

Od 1 października 2018r. D. S. rozpoczęła naukę na (...) w T. na stacjonarnych studiach na kierunku(...)

Pozwana–powódka wzajemna zamierza ponownie wynająć z przyjaciółką mieszkanie.

/dowód: umowa zlecenia k. 138-139

zaświadczenie z Centrum (...) k.297

wyciąg z konta k. 298

potwierdzenie przelewu k. 299-300

dokumentacja medyczna k. 301-302

umowa o dzieło k. 303

umowa najmu k. 304-306

zeznania świadka K. S. k. 316v.-317

zeznania świadka A. O. k. 317-317v.

decyzja o przyjęciu na studia k. 362

plan zajęć k. 376

przesłuchanie D. S. k. 376-376v./

Sąd zważył, co następuje

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron, które uznano za wiarygodne gdyż były spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniały, a ponadto znalazły potwierdzenie w stosownych dokumentach urzędowych i prywatnych, których domniemanie autentyczności wynikające z art. 245 kodeksu postępowania cywilnego – a w odniesieniu do dokumentów urzędowych również zgodności z prawdą tego co zostało w nich zaświadczone, wynikające z art. 244 kpc – nie zostały podważone.

Na mocy z art. 230 kpc uznano za bezsporne okoliczności faktyczne zawarte pozwie i innych pismach procesowych, oraz przytoczone w ramach informacyjnego wysłuchania, a którym strona przeciwna nie zaprzeczyła, gdyż nie budziły wątpliwości co do zgodności z prawdziwym stanem rzeczy i znalazły, w odpowiednim zakresie, potwierdzenie w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Zgodnie z art. 128, art. 129, art. 133 § 1 oraz art. 135 § 1 i 2 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego kwota alimentów należnych dziecku, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie a nie posiada majątku przynoszącego dochód, zależy od usprawiedliwionych potrzeb dziecka oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości każdego z jego rodziców, albowiem obowiązek alimentacyjny spoczywa w odpowiednich częściach na obojgu rodzicach, stosownie do ich aktualnych możliwości finansowych.

Oznacza to, że również ojciec powinien ponosić odpowiednią część wszystkich wydatków związanych z utrzymaniem jego dzieci w postaci: zakupu wyżywienia, ubioru, części opłat eksploatacyjnych za mieszkanie w którym przebywają, oraz innych wydatków niezbędnych do ich prawidłowego rozwoju.

Natomiast na mocy art. 135 § 3 kro rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możności samodzielnego utrzymania się.

Na podstawie art. 138 kro w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego, w tym także podwyższenia alimentów czy też ustalenia, że obowiązek alimentacyjny wygaś.

Stosownie do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w uchwale z dnia 9.11.1994r., sygn. akt III CZP 138/94, podstawą obliczenia wysokości alimentów jest dochód netto (a nie brutto) zobowiązanego (OSNC z 1995r., Nr 3, poz. 43, glosy aprobowane Tadeusz Smoczyński OSP z 1995r., Nr 9, poz. 194, oraz Zdzisław Krzemiński „Monitor Prawniczy” z 1995r., Nr 4, str. 113).

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14.11.1997r., sygn. akt III CKN 217/97 (Prokuratura i Prawo z 1998r., Nr 9, poz. 28) wskazano, iż:

„Obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dziecka stanowi uszczegółowienie ogólnego obowiązku "troszczenia się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka" i należytego przygotowania go, odpowiednio do jego uzdolnień, do pracy zawodowej (art. 96 krio). Obowiązek ten nie jest ograniczony przez żaden sztywny termin, a w szczególności - przez termin dojścia przez alimentowanego do pełnoletności. Nie jest także związany ze stopniem wykształcenia w tym sensie, że nie ustaje z chwilą osiągnięcia przez alimentowanego określonego stopnia podstawowego lub średniego wykształcenia. Jediną miarodajną okolicznością, od której zależy trwanie bądź ustanie tego obowiązku, jest to, czy dziecko może utrzymać się samodzielnie, przy czym przyjmuje się, że nie można tego oczekiwać od dziecka małoletniego. Z tej przyczyny w odniesieniu do dzieci, które osiągnęły pełnoletność, brać należy pod uwagę to, czy wykazują chęć dalszej nauki oraz czy osobiste zdolności i cechy charakteru pozwalają na rzeczywiste kontynuowanie nauki. Przeciwne stanowisko prowadziłoby do zahamowywania, a co najmniej znacznego utrudniania dalszego rozwoju dziecka, a to przez pozbawianie go środków materialnych niezbędnych do kontynuowania nauki po osiągnięciu pełnoletności, pozostawałoby zatem w sprzeczności ze wspomnianym wyżej podstawowym obowiązkiem rodzicielskim.”

Natomiast w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14.11.1997r., sygn. akt III CKN 257/97 (OSNC z 1998r., Nr 4, poz. 70) stwierdzono, że przy orzekaniu o obowiązku alimentacyjnym rodziców wobec dzieci, które osiągnęły pełnoletność, brać należy także pod uwagę, czy wykazują one chęć dalszej nauki oraz czy ich osobiste zdolności i cechy charakteru pozwalają na rzeczywiste kontynuowanie przez nie nauki.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8.08.1980r., sygn. akt III CRN 144/80 (OSNC z 1981r., Nr 1, poz. 20) wyjaśnił, że:

„Rodzice nie są obowiązani dostarczać środków utrzymania dziecku, które, będąc już przygotowane należycie do wykonywania przez nie odpowiedniego dla niego zawodu, podejmuje dla podniesienia swych kwalifikacji dalsze kształcenie się, ale w studiach się zaniedbuje, nie robi należytych postępów, nie otrzymuje obowiązujących zaliczeń, nie zdaje w terminie przepisanych egzaminów, a zwłaszcza jeżeli z własnej winy powtarza lata studiów i wskutek tego nie kończy studiów w przewidzianym programem okresie”.

Ponadto w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17.12.1976r., sygn. akt III CRN 280/76 (OSP z 1977r., Nr 11, poz. 196) wskazano m.in., że prawo do dalszego pobierania alimentów przysługuje dziecku pełnoletniemu które już posiada określone kwalifikacje zawodowe a które podjęło studia, o ile wiek dziecka nie przekracza znacznie normalnego wieku osób rozpoczynających studia wyższe.

Analiza w/w przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz orzeczeń Sądu Najwyższego dotyczących obowiązku alimentacyjnego prowadzi do wniosku, że obowiązek alimentacyjny rodziców wobec pełnoletniego uczącego się dziecka istnieje wówczas gdy wiek dziecka nie odbiega znacząco do wieku osób które podejmują naukę w zwykłym trybie (tj. bez opóźnień organizacyjnych) a ponadto pełnoletnie dziecko wykazuje chęć nauki i jego osobiste zdolności i cechy charakteru pozwalają na rzeczywiste kontynuowanie nauki.

Z materiału procesowego zgromadzonego w niniejszej sprawie wynika, że na chwilę obecną brak jest podstaw do ustalenia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego W. S..

D. S. kontynuuje naukę, podjęła studia w systemie dziennym. Co prawda okazjonalnie podejmuje ona prace dorywcze jednak nie można jej czynić z tego powodu zarzutu, wręcz przeciwnie – godnym pochwały jest, że wykorzystuje ona swój czas wolny do poprawy swojej sytuacji majątkowej. Nie sposób jednak uznać, że podejmowane przez nią prace dorywcze pozwalają jej na samodzielne utrzymanie się. Nie można też czynić pozwanej-powódce wzajemnej zarzutu z tego powodu, że przerwała naukę w C. M. w B. po tym jak uznała, że zawód pielęgniarstwa to nie jest praca dla niej. Sąd miał na uwadze, że po przerwaniu nauki na pierwszym kierunku poczyniła ona przygotowania aby dostać się na inny kierunek i zdobyć zawód, który chce wykonywać. Pozwana-powódka wzajemna miała przerwę w nauce, jednak zdaniem sądu wykorzystwała ten czas na przygotowanie się do podjęcia studiów na wymarzonej kierunku-korzystała z lekcji rysunku, przygotowywała tzw. teczkę z rysunkami, pracowała na umowę zlecenia w pracowni

konserwatorskiej. Wskazać też należy, że zgodnie z poglądem występującym w judykaturze dopuszczalne są 3 lata opóźnienia organizacyjnego w nauce u osoby uprawnionej do pobierania alimentów.

Wymaga również podkreślenia, że trudna sytuacja materialna rodziców nie zwalnia ich od obowiązku świadczenia na potrzeby dzieci. Zmuszeni są oni dzielić się z dziećmi nawet bardzo szczupłymi dochodami, chyba że takiej możliwości są pozbawieni w ogóle. W sytuacjach skrajnych, zwłaszcza o charakterze przejściowym, sprośnię obowiązkowi alimentacyjnemu wymagać nawet będzie poświęcenia części składników majątkowych. Taki pogląd jest zresztą zgodny z ugruntowanym orzecnictwem. Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 9 czerwca 1976 r. (III CZP 46/75, OSNCP z 1976 r., z. 9, poz. 184) wskazał, że rodzice muszą podzielić się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami.

Powód-pozwany wzajemny wskazywał, że ma bardzo małe źródła dochodu i dodatkowo cierpi na liczne schorzenia które uniemożliwiają mu wykonywanie pracy, jednak na te okoliczności nie przedstawił on żadnych dowodów (jak np. zaświadczenia lekarskie), które wskazywałyby, że jest on niezdolny do wykonywania pracy. W. S. prowadzi działalność gospodarczą od wielu lat, osiągał z niej w poprzednich latach dochody, ma duże doświadczenie w pracy, więc zdaniem Sądu ma możliwości zarobkowe, aby w dalszym ciągu alimentować swoje dziecko.

Sąd nie znalazł również podstaw do podwyższenia wysokości alimentów na rzecz D. S. bowiem pozwana-powódka wzajemna nie wykazała, aby możliwości zarobkowe i majątkowe jej ojca od czasu ostatniego ustalenia wysokości alimentów wzrosły.

Z tych względów na podstawie art. 138 kro orzeczono jak w punkcie I sentencji wyroku.

W punkcie II sentencji na podstawie art. § 2, § 3, § 4 i § 8 pkt. 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2016 r. poz. 1714) zasądzono na rzecz adw. T. F. kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanej i powódce wzajemnej z urzędu.

Na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy z 28.07.2005r. o kosztach w sprawach cywilnych (jt. Dz.U. z 2018r., poz. 300 ze zm.) Sąd nie obciążył pozwanej i powódki wzajemnej kosztami sądowymi orzekając jak w punkcie III sentencji.

W punkcie IV sentencji na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z 28.07.2005r. o kosztach w sprawach cywilnych Sąd obciążył kosztami sądowymi powoda i pozwanego wzajemnego.